Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

3-йил чиқиши
1 ИЮНЬ 1968 й.
ШАНБА
№ 126 (585)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Бугун болаларни ҳимоя қилиш Халқаро Куни

Бизнинг фарзандларимиз дунёда энг бахтиёр болалар. Улар учун барча шароит яратилган. Ўйнаб кулишади, ўқишади; турли ҳунарлар ўрганишади. Фотомухбир Р. Альбеков олган чапдаги суратга бир назар ташланг. Бу болалар келажакда атоқли санъаткорларимиз сафига қўшилишни орзу қилишмоқда. М. Нуриддинов олган пастдаги суратда эса шаҳримизнинг Украина микрорайонида яқинда ишга тушган 200 ўринли боғчада тарбияланаётган қувноқ болаларни кўриб турибсиз.

Беш йиллик зарбдор одимлари

Қурилишларга материаллар

Тошкентдаги «Главголодностепстрой» ёғочни қайта ишлаш комбинатининг дурадгорлик, ёғочсозлик, механика ва транспорт цехлари ишчилари май ойида баракали меҳнат қилдилар.

— Комбинатимизда ишлаб чиқарилган 50 та йиғма уй, 12 мингта дераза ва эшик, юзлаб кубометр тўсин ва полга қоқадиган тахталар,— дейди корхона директори Иброҳим Худойқулов,— асосан «Каракалпакстрой»га, «Главсредазирсовхозстрой»га, Тошкент қурилишларига, Бурчмулла атрофида қурилаётган дам олиш уйлари ва пионер лагерларига юборилди. Май ойида жами 262 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

Биринчи квартал ишлаб чиқариш план топшириқларини бажаришда яхши кўрсаткичларга эришганлиги учун корхона кўчма Қизил байроғи билан мукофотланган коммунист К. Мунофипов бошлиқ ёғочсозлик ҳамда А. И. Оганянц бошлиқ 1-цех ишчилари, айниқса меҳнатда қувончли натижаларни қўлга киритдилар. И. Н. Люценко ва М. Қориев бригадалари тайёрлаган маҳсулотлар «аъло» баҳоларга қабул қилинди.

Транспортчиларга мадад

10-автомобиль ремонти заводи М. А. Халамейзер бошлиқ автобуслар ремонти ва прицеплар ишлаб чиқариш цехининг коллективи корхонада пешқадамликни қўлдан бермай келяпти. Цех ишчилари май ойи ишлаб чиқариш планини ҳам муддатидан икки кун илгари адо этганликлари ҳақида ғалаба рапорти бердилар.

Завод таянчи ҳисобланган ана шу цехда бир ой мобайнида 250 та юк машинаси, 40 та «ПАЗ-651» маркали автобус, 25 та «2АПС-4» маркали ва 48 та «2АПС-4,5» маркали прицеп ишлаб чиқарилди. Халқ хўжалиги хизматига йўлланма олган машина, автобус ва ағдарма прицеплар транспортчиларга мадад бўляпти.

95 та экскаватор

Экскаватор заводининг кўп минг кишилик коллективи май ойида «Э352-А» маркали экскаваторлардан 95 тасини тайёрлаб халқ хўжалиги хизмати учун жойларга жўнатди. Жумладан, 15 таси чет эл мамлакатларига юборилди. Булардан ташқари, 20 мингта больт ва кўп минг сўмлик эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилди.

Ойлик план топшириқларини муваффақиятли бажаришда Е. Н. Борисов бошлиқ эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарувчи ҳамда 1-механика цехи ишчилари олдинда бордилар.

Янги ойга завод ишчилари янги режалар тузишган. В. А. Бодров ва А. П. Шестак бошлиқ коммунистчасига меҳнат қилаётган 1- ва 2-механика цехининг коллективи янги деталлар ишлаб чиқаришга киришди.

Бу деталлар шу йилнинг иккинчи ярмида ишлаб чиқариладиган «Э304-В» маркали янги экскаваторларга ишлатилади. Бу экскаватор такомиллашган бўлиб, олдинги «Э352-А» экскаваторидан бир мунча афзалликлари билан фарқ қилади.

Мароқли кеча

Яқинда чет тиллар педагогика институтида немис тили факультети IV курс студентларининг ташаббуси билан Алишер Навоийнинг 525 йиллигига бағишланган кеча бўлиб ўтди. Кечада студентлардан Ғулом Иброҳимов, Саидаҳмад Икромовлар улуғ шоир Навоий ҳаёти ва фаолияти ҳақида немис тилида доклад қилдилар.

Кейин Навоий ғазаллари, достонларидан парчалар ўқилди. Навоий ҳақида ёзилган шеърлар билан бошқа студентларнинг чиқишлари бўлди. Кеча жуда қизиқарли ўтди.

ХУШ ХАБАРЛАР

5-қурилиш тресті азаматлари Чилонзорнинг 19-кварталида 1280 ўринли мактаб биносини тайёр қилишди. Бу ерда ўқувчиларнинг яйраб билим олишлари учун барча шароит муҳайё.

* * *

«2-Шимолий-шарқ» массивида 280 ўринли болалар боғчаси ва Ўзбекистон Фанлар академиясининг замонавий қилиб қурилган поликлиникаси қабул комиссиясини кутмоқда.

* * *

Чкалов номли авиация ва Қўйлиқ механика-ремонт заводларининг ишчи ва хизматчилари учун 3-қурилиш трестининг устакорлари кўп қаватли 2 та уй бунёд этишди.

• ВЛКСМ 50 йиллиги олдидан

БУЮРТМАЛАР ВАҚТИДА ТАЙЁРЛАНМОҚДА

Шу кунларда сантехника жиҳозлари заводининг қайси бир цехига кирманг қизғин меҳнат жараёни эътиборингизни тортади. Айниқса, трубаларни қайта ишлаш цехида иш жадал суръатлар билан боряпти. Трубаларни қирқишдан, букишдан, пайвандлашдан чиққан шовқин остида ғайрат билан ишлаётган ёшларнинг иродасига қойил қоласиз. Цехда ўзаро мусобақалашиб ишлаётган бешта комсомол-ёшлар бригадаси бор. Булар орасида ҳозир Андрей Носов ҳамда Турсунбой Ҳакимов бошлиқ пайвандчилар бригадалари пешқадамлик қиляпти. Бригададаги ўз ишининг «сир»ларини яхши ўрганиб олган Ортиқ Бозоров, Баҳодир Расимбеков каби пайвандчилар коллектив ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

— Коллективимиз қувноқ, хушмуомила, чаққон ва ғайратли ёшлардан ташкил топган, — дейди бригада бошлиғи Турсунбой Ҳакимов. — Улар билан ишлаган кишининг кайфияти ҳам яхши, меҳнати ҳам баракали бўлади.

Ҳақиқатда ҳам бу аҳил коллектив ойдан-ойга янгидан-янги муваффақиятларга эришяпти. Иситиш батареяларини жиҳозлаш бўйича тушган таклиф комсомол-ёшларнинг чинакам катта ютуқларидан бўлди. Бу таклифга асосан тушган буюртмаларнинг қай тартибда жойланиши яхшилаб ўрганиб чиқиладиган бўлди. Янгича усул биринчидан маҳсулотни тежаш имконини берса, иккинчидан қурувчиларга ва монтажчиларга катта қулайлик туғдиради. Ҳозирда заводга тушган буюртмаларнинг сони қанчалик кўп бўлса ҳам, коллектив бу буюртмаларни ўз вақтида сифатли қилиб тайёрлаб беряпти. Завод ёшлари Ленин комсомолининг 50 йиллик тўйига муносиб совға тайёрлаш учун меҳнат вахтасида туриб ишламоқдалар. Ҳар бир киши тайёрланган жиҳозларнинг қулай бўлиши, янги уйларга кўчиб кираётган ҳамшаҳарларимиз дидига мос тушиши учун ҳаракат қиляпти.

К: НИШОНОВ.

НАВОИЙ ЖОМИЙ ХОНАДОНИДА

Календарь саҳифалари йиртилиб борган сари ўзбек халқининг буюк мутафаккир шоири Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги яқинлашиб келмоқда. Бу муборак кунга ҳар тарафлама пухта тараддуд кўрилмоқда. Табаррук мутафаккирнинг юбилейи бепоён Ватанимизда кенг нишонланади. Юбилей учун қардош Тожикистонда қандай тайёргарлик кўрилмоқда? Тожикистон ССР ёзувчилар Союзи правлениесининг раиси, Ленин мукофоти лауреати, Тожикистонда Навоий юбилейи комитети раиси Мирзо ТУРСУНЗОДА мухбиримизнинг бу саволига қуйидагича жавоб берди.

— Аввало буюк устоз ҳақида икки оғиз гап. Мен саводимни эски мактабда чиқарганман. Ўшанда Ҳофиз, Бедил асарларини қизиқиш билан мутоала қилар эдик. Домла Навоий асарларини ўқишни буюрганлари ҳамон эсимда. Китобни талашиб, ташналик билан ўқиганмиз.

XV асрда шарқнинг шеърият хазинаси икки сиймо Абдураҳмон Жомий ва Алишер Навоий ижоди билан фахрланади. Лекин ундан кейин ана шундай тенгсиз икки талант соҳиби бўлганлигини билмайман. Бу икки буюк зотни бир-биридан ажратиш, бир-биридан устун қўйиш мумкин эмас.

Жомий ўша давр форс классик адабиётининг охирги давомчиси ҳисобланади. Шеърият булоқдай қайнаб тошган бир пайтда Навоий ижод осмонида қуёш бўлиб порлади. Ўша вақтда ижод этган бошқа шоирлар шу нурли қуёш атрофидаги юлдузлардир. Навоийнинг қуёшга тенглаштирдик. Бу қуёш нурлари ҳамон порлаб турибди, бундан минг-минг йилларча кейин ҳам шундай бўлади.

Алишер Навоийнинг фаолияти унинг мактаби билан ҳам юксак баҳоланади. Мактаб — шеърият хазинаси ҳамма учун энг қимматли мулкдир.

Жомий ва Навоийнинг дўстлиги, фикрдошлиги, маслакдошлиги ҳақида жуда кўп яхши гаплар айтилган. Бу дўстликни икки азим дарёнинг қўшилишига, икки тоғнинг туташишига ўхшатиш мумкин.

Навоийни интернационалист десак тўғри баҳолаган бўламиз. У ўз халқининг маданиятини, санъатини, бадиий ижодиётини севган. Ўз она тилида фахр билан завқ-шавққа тўлиб ижод этган. Ўз маданиятини севган киши бошқа халқларнинг маданиятига ҳурмат билан қарайди. Фикримизнинг далили учун Навоийнинг форс тилини ва унинг бадиий ижодини мукаммал ўрганган, тўла-тўкис билганлигини айтиш кифоя. Шунинг учун ҳам у форс тилида Фоний тахаллуси билан ижод этган. Унинг форс тилидаги асарларини қўлга олсак Навоийнинг истеъдоди камолот чўққисига чиққанлигига тан берамиз. Икки тилда ижод қилиш, икки халқ ҳурматига сазовор бўлиш жуда машаққатли меҳнатни тақозо этади.

Ўша даврда «Ҳамса» чилик ижоднинг катта мусобақасига айланган. Навоийнинг «Ҳамса»сидаги «Фарҳод ва Ширин» достони бошқаларникидан ўзининг ғояси кучлилиги билан устун туради. Шоир унда социал мотивни юқори пардаларда, оҳангли бўрттириб бераолган. Шоир бу достон орқали ўз халқининг орзу-истакларини ифода этган.

Навоий тожик халқининг ҳам энг севимли классик шоиридир. Чунки унинг ижод мулки биргина ўзбек халқинингина эмас, балки жаҳон маданиятининг қимматбаҳо мулкига айланган. Шунинг учун ҳам унинг муборак тўйини Тожикистонда катта тантана сифатида ўтказишга қизғин ҳозирлик кўрилмоқда.

Юбилейни ўтказувчи махсус комитет тузилган бўлиб, унга атоқли адиблар, санъат арбоблари киритилган. Ҳозиргача комитетнинг бир неча бор мажлислари бўлиб ўтди. Декададан қайтиб боришимиз билан навбатдаги мажлисга тўпланамиз.

Шу кунларда Тожикистон «Билим» жамиятининг лекторлари турли жойларда Навоий ҳақида маърузалар ўқимоқдалар. Уларнинг тематикаси Навоий ижодининг кўпгина жиҳатларини қамраб олади.

Юбилейга Душанбадаги «Ирфон» бадиий адабиёт нашриёти арзигулик туҳфалар ҳозирламоқда. Ўтган йили «Ҳофиз ва Навоий» деган китоб чиқарилди. У икки адибнинг ғазалларидан тузилган девон бўлиб, шеърият мухлислари ўртасида ҳурмат қозонди. Бундан ташқари «Навоий ва Жомий» деган китоб нашрдан чиқарилмоқда. Унга сўз боши ёзган академик Абдуғани Мирзоев Навоий ва Жомий дўстлигини илмий далиллар билан таъриф ва тавсиф этади. Ғазаллар китобнинг бир томонига араб алифбесида, иккинчи томонига янги алифбеда берилган. Унинг нусхалари Тошкентда Навоий юбилейида қатнашадиган навоийшуносларга, чет эллик олимларга тақдим этилади.

Садриддин Айний номидаги Тожик давлат опера ва балет театри санъаткорлари Алишер Навоийнинг «Сабъаи сайёр» достони асосида «Дилором» операсини саҳнага олиб чиқишмоқчи. Асарни саҳналаштиришда Навоий номли катта академик театр аҳли яқиндан кўмаклашмоқда. Тожик томошабинлари Абулқосим Лоҳутий номли драма театри саҳнасида Уйғун ва Иззат Султоннинг «Навоий» драмасини кўришга муяссар бўладилар.

Булардан ташқари Тожикистон кино экранларида Навоий ва Жомийга бағишланган фильмлар фестивали ўтказилади. Унда «Жомий», «Устод Навоий» ҳужжатли фильмлари, «Алишер Навоий» бадиий фильми намойиш қилинади.

Фирдавсий номидаги давлат халқ кутубхонасида Навоийнинг турли йилларда, турли тилларда нашр этилган кўпгина китоблари сақланади. Кутубхонада Навоий ҳаёти ва ижодини акс эттирувчи кўргазма ташкил қилинмоқда.

Айни пайтда Тожикистон давлат филармонияси санъаткорлари катта программада юбилей концерти тайёрлашмоқда. Созанда, хонанда, ҳофизлар, мақомчилар, ансамбли Навоий ва Жомий ғазаллари асосида концерт беришади.

Ҳурматли олимларимиздан академик Абдуғани Мирзоев кўп йиллардан бери Навоий ижоди устида тинмай иш олиб боряпти. У «Бедил ва Навоий» мавзусида докторлик диссертациясини ёқлаган эди. Олим ҳозирги кунда «Навоий ва Жомий» деган илмий монографик асарини ёзиб тугатди. Булардан ташқари тожик навоийшунослари табаррук тўйга турли илмий мақолалар тайёрламоқдалар. Юбилей кунларида Тожикистон Фанлар академияси Навоийга бағишлаб катта илмий сессия ўтказади. Унда доклад ва ахборотлар тингланади.

Душанбадаги энг яхши кўчалардан бири шоир номи билан аталган. Юбилейгача бу кўчада жуда кўп уйлар қурилиб, келгусида унинг жамоли янада гўзаллашиб кетади.

Буюк устознинг тўйи ажойиб кунларда ўтади. У Тожикистонда бўладиган Ўзбекистон ССР адабиёти ва санъати декадаси билан ҳамоҳанг бўлади. Биз бу икки тантанага ҳар тарафлама завқ ва шавқ, ошиқиш ва орзиқиш билан борамиз. У шеърият ва маданият байрами бўлади. Тожикистон Навоий фарзандларини Жомий хонадонига таклиф қилади.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» саҳифаларида

◆ 1968 йил 30 майда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-222» учирилди.

◆ Марокашнинг танниқли мусулмон арбоблари вақфлар ва ислом министри Аҳмад Барғаш бошчилигида Ўзбекистонда бир ҳафта бўлдилар. Меҳмонлар Ўзбекистоннинг иқтисодий ва маданий ҳаёти билан, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния назоратининг фаолияти билан танишдилар.

◆ Республика пойтахти 31 майда азиз меҳмонлар — тожик адабиёти ва санъати декадасининг иштирокчиларини гуллар ва қўшиқлар билан кузатиб қолдилар.

ВЛКСМ 50 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаётган «Юлдуз» тикувчилик фирмасининг комсомол ва ёшлари юбилейга муносиб совға тайёрламоқдалар. Маҳсулот сифати учун курашда 1-цех назоратчиси Светлана Матвеева пешқадамлик қилмоқда.

Т. Каримов фотоси.

Ер шаридан хабарлар

ГДРда СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МУВАФФАҚИЯТЛАРИ

БЕРЛИН. Германия Демократик Республикаси соғлиқни сақлаш системаси юксак тараққий этган давлатлар қаторига киради. Унинг шаҳарлари ва қишлоқларида 12 мингга яқин касалхона, санаторий, поликлиника ва амбулатория ишлаб турибди. Республика 10 минг аҳоли жон бошига тўғри келадиган касалхона ўринлари сони жиҳатидан Ғарбий Германия ва АҚШ каби мамлакатлардан анча ўзиб кетган.

ГДРнинг фармацевтика саноати маҳсулотлари ва медицина-техника машина-ускуналари жаҳон бозорида жуда чаққон.

Ишчи-деҳқон ҳукумати соғлиқни сақлаш ва социал таъминот эҳтиёжларига ҳар йили 25 миллиард маркага яқин маблағ ажратмоқда.

РУС ТИЛИ МУАЛЛИМЛАРИНИНГ СЕМИНАРИ

ПРАГА. Прешовда Чехословакия ўқув юртлари педагогика факультетларининг рус тили муаллимлари умумдавлат семинари очилди. Семинарнинг мақсади — педагогика факультетларида ўқув планлари ва рус тили ўргатиш программаларининг аниқлаб олишдан иборатдир.

Семинар қатнашчилари Ужгород шаҳрига икки кунлик экскурсияга бориб, университетда бўладилар ва ўрта мактабларнинг вакиллари билан учрашадилар.

ЮГОСЛАВИЯ ПОРТЛАРИ

БЕЛГРАД. Югославиянинг Риека, Сплит каби денгиз портлари жаҳондаги энг йирик портлардан ҳисобланади. Бу портлар юз минг тоннагача ҳажмли кемаларни қабул қилади. Югославиянинг энг ёш портларидан бўлган Варни келажак порти деб атамоқдалар. Варнидан станоклар, машиналар, ускуна комплектлари, руда, ярим фабрикатлар ортган кемалар жўнайди.

Ҳозир Югославия портлари 17 миллион тонна юк ўтказа олади. Бу портларга Югославия иқтисодий алоқа боғлаган чет эллардаги 20 компаниянинг кемалари мунтазам равишда келиб турибди.

● Социализм мамлакатларида

ҲАМКОРЛИК РИВОЖЛАНИБ БОРМОҚДА

ПХЕНЬЯН. Бу ерда иқтисодий ва илмий-техника масалалари юзасидан ҳукуматлараро Совет-Корея маслаҳат комиссиясининг иккинчи мажлиси бошланди.

Мажлис қатнашчилари иқтисодий ва илмий-техника ҳамкорлигини янада ривожлантириш масалаларини муҳокама қиладилар.

Бугун—болаларни ҳимоя қилиш халқаро куни

ЁШЛАРНИНГ БАХТИ УЧУН

Ҳар йил 1 июнда миллионлаб оналар ва оталар ёш авлодни ҳимоя қилиб, империализмга ва ирқий камситишга бараллақарши чиқадилар.

Улуғ Октябрнинг ватани бўлган бизнинг мамлакатимизда болалар соғлом ва бахтли бўлиб ўсишлари учун ҳамма чоралар кўрилмоқда. Бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш учун курашда Совет Иттифоқининг иштироки тўғрисида, болаларимизга қилинаётган ғамхўрлик, меҳр-муҳаббат ва уларга берилаётган эътибор тўғрисида ТАСС мухбирлари билан суҳбатда қуйидагиларни айтамиз.

З. Т. Фёдорова,

Совет хотин-қизлари комитетининг масъул секретари

Болаларни ҳимоя қилиш халқаро куни халқаро хотин-қизлар федерациясининг ташаббуси билан 1949 йил ноябрида жорий қилинди ва шўндан бери 1 июнь уруш кучларига қарши, болаларнинг қувончи ва бахти учун кураш куни бўлиб қолди. Бу йил ҳам планетанинг тараққийпарвар кишилари тинчликни сақлаб қолишга, болаларни ҳимоя қилишга ўзларининг маҳкам бел боғлаганликларини яна бир марта намойиш қилиб кўрсатишларига ҳеч қандай шак-шубҳа бўлиши мумкин эмас.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош ассамблеяси бола ҳуқуқлари декларациясини 1959 йилдаёқ бир овоздан тасдиқлаган эди. Лекин шу декларациянинг олижаноб принциплари ер куррасининг ҳамма мамлакатларида ҳам эмалга оширилаётир, деб бўладими? Йўқ. Ҳамма жойда ҳам шундай қилинаётир деб бўлмайди. Ҳар куни бутун жаҳонда 180 минг бола туғилади, лекин буларнинг 40 мингги бир неча соатдан кейин ўлиб кетмоқда. Жаҳонда 1 миллиард бола бор. Шулардан 600 миллиони очлик ва касаллик азобини тортмоқда.

Ҳозирги вақтда ер юзидаги барча соф виждонли кишиларнинг диққат ва эътибори Вьетнамдаги воқеалар билан банд. Бу мамлакатда Америка агрессорлари босқинчилик урушини давом эттириб, ғинч шаҳар ва қишлоқларни вайрон қилмоқдалар. Агрессорлар хотинларни ҳам, болаларни ҳам аямаётирлар, уруш олиб боришнинг ваҳшиёна методларидан фойдаланмоқдалар, бомбалар, напалм, заҳарли газларни ишлатмоқдалар. Бу ҳол планетамиздаги барча соф виждонли кишиларнинг қаҳр-ғазабини қўзғатмаслиги мумкин эмас. Вьетнамдаги опа-сингилларига ўзларининг қизғин бирдамликларини изҳор қилаётган совет хотин-қизлари Америка агрессияси тўхтатилсин, деб талаб қилмоқдалар. Совет хотин-қизлари комитети вьетнам хотин-қизларига ҳамиша моддий ёрдам юбориб турибди, биз бундан буён ҳам уларга ёрдам юборишни давом эттиравераамиз.

Болаларни ҳимоя қилиш кунида совет хотин-қизлари Лаос, Камбоджа халқларига ҳам Африка мамлакатлари ва бошқа мамлакатларда ўз мустақиллиги ва озодлиги учун курашаётган халқларга ҳам ўзларининг бирдамликларини изҳор қиладилар.

Совет хотин-қизлари халқаро хотин-қизлар демократик федерациясининг аёллар ва болалар ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган ҳамма ишларида актив қатнашиб турибдилар. Ҳозир улар Хельсинкида ўтказиладиган конгрессга фаол тайёргарлик кўрмоқдалар. Бу конгресс тинчлик учун, империализм агрессиясига қарши, болаларнинг бахти ва қувончи учун курашда демократик хотин-қизлар ҳаракатини янада жипслаштирмоқ учун ҳеч шубҳасиз жуда катта аҳамиятга эга бўлади.

Т. А. Куценко,

ВЛКСМ Марказий комитетининг секретари

«Совет Иттифоқи ёш пионерларининг қонунлари»да «Пионер жаҳоннинг барча мамлакатларидаги болалар билан дўст бўлади», деб ёзилган. Бу сўзлар ҳар бир ёш гражданнинг қалбидан мустаҳкам жой олган. Бундан бир неча кунгина олдин совет мамлакати, чет эллардаги дўстларимиз пионерларимизнинг Вьетнамдаги ўз тенгдошларига бўлган қизғин-самимий бирдамликларини нақадар сидқидил билан изҳор қилганликларини билдирди. Совет болалари Вьетнам Демократик Республикасининг узоқ соҳилларига минглаб совғалар ортилган иккита кема юбордилар. Ёш ленинчилар ташкилоти туғилган кун шарафига тантанали парад ўтказилган Қизил майдонда эса, «Вьетнамдан қўлингни торт!», «Греция халқига озодлик!», «Империализмга лаънат!», деган шиорлар ёзилган транспарантларни кўтариб чиқдилар.

Бугунги ёш авлодни интернационализм руҳида, тинчлик ва социал тараққиёт учун кураш руҳида тарбиялаш ҳам болаларни ҳимоя қилиш формаларидан биридир. Чунки, бугунги болалар бир неча йилдан сўнг ўзлари бўлажак дунёнинг тақдирини, ёш авлоднинг — ўз болаларининг тақдирини ҳимоя қиладиган бўлиб қоладилар.

Ёш ленинчиларнинг катта вожатийси бўлган Ленин комсомоли октябрятлар ва пионерларни интернационал руҳда тарбияламоқ учун жуда кўп иш қилмоқда. Совет болалари тушган «Дўстлик» поездлари яқин фурсатда Германия Демократик Республикасига жўнаб кетади. У ердан эса, ёш тельманчилар тушган поездлар бизнинг мамлакатимизга келади. Пионерлар Болгария, Венгрия, Чехословакиядан келган тенгдошларини кутиб оладилар. Бизнинг ёш техникларимиз Югославияга боришади. Югославиянинг ёш техниклари ва ёш мухбирлари бизнинг мамлакатимизга келишади.

Ёзда Эстонияда Балтика денгизи мамлакатлари халқаро болалар лагери очилади. Фин, немис ва поляк болалари шу лагерга келиб совет ўқувчиларининг меҳмони бўлишади. Лекин дўстликнинг энг порлоқ гулханлари Артекда ёқилади. Бутуниттифоқ пионерлар республикаси шифохонасида июль ойида халқаро лагерь очилади. Ер юзининг ҳамма қитъаларидан келган болалар планетадаги барча болалар бахтининг гарови бўлган халқлар ўртасидаги буюк дўстликнинг тимсоли сифатида Қора денгизнинг Қрим соҳилида тўпланишади.

Т. Н. Николаева,

ВЦСПС секретари

Учта рақамни айтиб ўтаман: Касаба союзларининг шаҳарлар ташқарисида бўлган 8,5 мингта лагерида олти миллион уч юз минг ўқувчи дам олди, 115 мингдан кўпроқ бола махсус санаторийларда дам олиб келди. Бу — ўтган йилги рақамлар. Совет болаларининг 1968 йил ёзидаги дам олишига доир «статистика» бундан ҳам кўра салмоқлироқ бўлади. Кўпгина янги лагерлар ва болалар майдончалари каникуллар бошлангунча қуриб битказилади. Болаларни соғломлаштириш ишларини янада яхшилаш чоралари мўлжаллаб қўйилди.

«Сиҳат-саломатлик» деган тушунчага биз жуда кенг маъно берамиз. Бу тушунча ахлоқий сиҳат-саломатликни, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашни ҳам ўз ичига олади. Педагоглар, советларнинг депутатлари, касаба союз ва комсомол активлари, ёш гражданлар билан ишловчи ташаббускорлар, болаларнинг ўсиб ривож топишини, уларга меҳнат, эстетик, ватанпарварлик тарбияси берилишини таъминлаш учун барча зарур чораларни кўриб қўйдилар.

Пионер горнлари чалиниб, зўр мароқли ёз бошланганидан дарак беради. Пионерлар ва мактаб ўқувчилари яхши дам олишлари учун катталар ҳамма чораларни кўриб қўйдилар. Пионерлар ва ўқувчилар жуда кўп техника тўгаракларида, ёш табиатчиларнинг тўгаракларида, бадиий тўгаракларда, ўлкашунос-туристлар отрядларида, совет армиясининг ёш дўстлари клубларида, ўзлари севган ишлар билан шуғулланишлари мумкин. Уларни мароқли походлар, спорт мусобақалари, ажойиб кишилар билан бўладиган учрашувлар кутмоқда.

БАХТ КУЛГИСИ

Эрталаб ишга келдиму, энг зарур юмушларни бажариб бўлганимдан сўнг қўлимга ҳозиргина почтальон ташлаб кетган газетани олдим. Унинг саҳифаларини варақлар эканман, кўзим бир суратга тушди-ю, сесканиб кетдим. Тўртинчи саҳифада, чет эл хабарлари орасида босилган бу сурат ҳар қандай бағритош кишини ҳам ҳаяжонга солмасдан қўймайди: унда Вьетнамда Америка империалистлари олиб бораётган қонли урушнинг қурбонлари — беш-олти ёш гўдак тасвирланган. Ҳали ўн гулидан бир гули очилмаган, ҳаётга келиб ҳеч нарсани кўра олмаган, она меҳрига, табиат ҳуснига тўяолмаган маъсум гўдаклар тупроққа қоришиб ётишибди.. Аллақаёқлардан келган қонхўр калхатлар бу норасидаларнинг ҳаётига чанг солиб, очилмаган чечак ғунчасидай топтабди... Бу бечора гўдакларда нима гуноҳ? Уларнинг оналари қандай аҳволга тушганикин? Наҳотки, океан ортидан келган қонхўр жаллодлар бундай ваҳшийликларни давом эттира берса?..

Шуларни ўйладиму, вужудимни босиб келаётган ачиниш ва ғазабдан кўз олдим қоронғилашиб кетди. Аммо қулоғимга чалинган шўх-хандон кулгилар, бахтиёр қийқириқлар хаёлимни ўзимга келтирди. Мен очиқ турган деразамдан кенг ҳовлида, гулзорлар орасида чопқиллашиб, бир-бирларини қувлашиб ўйнаб юрган болаларга қарадиму, енгил нафас олдим. Мана улар — бир-иккита эмас, икки юздан ортиқ ҳар хил миллат болалари ташвиш нима, қайғу-ғам нима билишмасдан, шўх капалаклардай гулдан-гулга чопишиб, қувнашиб ўйнашмоқда. Уларнинг гулдай чеҳраларида барқ уриб турган кулги бир зум ҳам ўчмайди ,болалар ҳатто ухлаганларида ҳам жилмайиб ётишади. Болалар юзидаги кулги — бу тинчлик, осойишталик, бахт-саодат белгисидир. Бу кулги дунёдаги ҳамма нарсадан азиздир.

Ҳа, болалар кулгиси — тинчлик, бахт-саодат белгиси, дунёдаги энг азиз нарса. Бу азиз нарсага чанг солиб, болалар юзидан кулгини ўчирмоқчи бўлган империалист жаллодлар бир кун-мас-бир кун қилмишлари учун инсоният олдида жавоб берадилар.

М. КАРИМОВА,

Тошкент шаҳар, Чилонзор районидаги 309-болалар боғчасининг мудири.

Урта Осиё темир йўли Тошкент бўлимининг темир йўлчилар коллективи ҳам беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари адо этиш, халқ хўжалиги учун муҳим бўлган юкларни ташиш оборотини график бўйича амалга ошириш ҳамда кўп миқдорда шартли ёнилғини иқтисод этиш йўлида ибратли меҳнат қил япти.

Суратдаги бу икки темирйўлчи поезд составларини созловчи-ремонтчилардан коммунистик меҳнат зарбдори Ориф Ҳамидов билан Носир Зокировдир..

ТАРИХ ТИЛИ БИЛАН

Ўзбекистон ССР давлат марказий архивининг тарихи 1918 йил, 4 июндаги «архив ишларини қайта ташкил этиш ва марказлаштириш» ҳақидаги Ленин имзолаган декрет билан боғлиқдир. Декретда кўрсатилишича ҳамма ҳужжатлар умумхалқ мулки саналиб, архивда сақланади ва ягона давлат архиви фондини ташкил этади.

Иттифоқдош республикалардаги архив тузилиши ишлари билан яқиндан танишиш ва алоқа боғлаш мақсадида 1919 йили РСФСР Архив ишлари бош бошқармаси махсус комиссияси қарори билан жойларга вакиллар юборилди.

Худди шу пайтда Туркистон республикаси гражданлар уруши олови ичида қолган бўлиб, чет эл интервентларига қарши курашаётган эди. Ўз нонига эга бўлмаган республика марказдан узилиб қолган, бу ерда очарчилик ҳукм сурарди. Бироқ, шунга қарамай 1919 йил 30 октябрда Туркистон республикаси Марказий Ижроия Комитети республиканинг архив ишлари Марказий бошқармасини таъсис этди.

Лекин Туркистонда архив ишлари ташкил этилиши 1919 йил 22 декабрда Бош архив вакили Димитрий Иванович Нечкин Тошкентга келганидан сўнггина йўлга қўйилди.

ТурЦИК томонидан Тошкентда архив ишлари билан шуғулланадиган Марказий бошқарма таъсис этилди ва унинг вақтинча штати белгиланди. Архив ишларининг Марказий бошқармаси Туркистон республикаси маориф ишлари халқ комиссарлигининг бўлими сифатида иш кўра бошлади.

Архив ишларини марказлаштириш, қайта тузиб системага солиш, назорат қилиш, ҳарбий-тарихий ҳужжатларни ўрганиш ишлари Туркфронтнинг раҳбари М. В. Фрунзе ташаббуси билан тузилган Туркистон фронтининг ҳарбий-тарихий бўлими штабига топширилди.

1920 йилда Туркфронтнинг архив бўлими ташкил этилди. Бунга Революцион Ҳарбий Советнинг М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев қўл қўйган қарорига асосан ҳарбий штатлар ва айрим қисмлар материаллари, командир, комиссар ва қизил аскарларнинг хотира, кундаликлар ва хатлари киритилди.

Архив ишларининг Марказий бошқармаси архивларни сақлаб қолишда катта иш қилди.

1921 йилда Д. И. Нечкин раислигида архив ишлари марказий бошқармаси масъул ходимларининг бир неча мажлиси бўлиб ўтди. Унда аниқ бўлмаган баъзи масалалар равшанлаштирилди.

Ана шундай тадбирлар кўрилгач, Туркистон республикасининг архив ишлари бир мунча яхшиланди. Ҳужжатларни ўзбошимчалик билан йўқотишларга чек қўйилди. Буларнинг ҳаммаси РСФСР Бош архиви ёрдамида Туркистон республикасидаги архивлар анча, эпақага келиб қолгани, уларнинг ҳужжатли материаллар ҳисобига бойиб борганини кўрсатиб турибди.

Кейинчалик архив ишлари Марказий бошқармаси Ўзбекистон ССРнинг Марказий архив бошқармаси деб юритила бошланди.

Унинг қошида Октябрь революциясининг Марказий давлат архиви. Тошкентда Ўзбекистон ССРнинг тарихи Марказий давлат архиви ва Фарғона ҳамда Самарқандда уларнинг бўлимлари тузилди. Архив справочниги кутубхонаси, кино, фото, фоно ҳужжатлар ташкил этилди. Махсус ҳарбий бўлим вужудга келтирилди.

Мамлакатимизнинг бошқа муассасалари қатори Ўзбекистон архив органлари ҳам фронтга жуда катта ёрдам бердилар.

Марказий давлат архиви ва область архивлари госпитални оталиққа олдилар, навбатчилик уюштирилди. Эвакуация қилинган болалар тарбияланадиган 34-болалар уйида анчагина ишлар қилинди, эвакуация қилинган архив ходимларига ёрдам берилди. Қизил аскарлар оилаларига ҳам моддий, ҳам маънавий ёрдам кўрсатилди. Шунингдек улар шаҳар қурилиши ва совхозларда ҳам иштирок этдилар.

Урушдан сўнгги йилларда Ўзбекистон ССР Марказий давлат архиви анча кенгайди ва янги материаллар билан бойитилди.

Сўнгра архив ишларини янада яхшилаш масаласи кўриб чиқилиб, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қарорига биноан Октябрь революциясининг Марказий давлат архиви, социалистик қурилиш ҳамда Ўзбекистон ССРнинг тарихи Марказий давлат архиви Ўзбекистон ССРнинг ягона Марказий давлат архивига айлантирилди.

Архив материаллари илмий-тарихий аҳамиятга эгадир. Муассасалар фаолиятида муҳим аҳамиятга эга бўлган ҳужжатлар бойлиги сиёсат, халқ хўжалиги мақсадларида фойдаланилади.

1965 йилда ижроия комитетларининг архив бўлимлари ташкил этилди. Районлараро, район-шаҳар давлат архивлари область давлат архивлари филиалига айлантирилди.

Ўзбекистон ССРнинг Марказий давлат архиви республикада архив сақлаш манбаи ҳисобланган муассасаларда архив ҳужжатларини тартибга солиш ишларида амалий ёрдам беради.

Кейинги вақтда февралдаги буйруғ билан жамоатчиликни жалб қилган ҳолда республикадаги муассаса, корхона ва ташкилотларда архив ишларини бошқариш кўриб чиқила бошланди. Республика архив ишлари аҳволини янада яхшилаш, партия ва ҳукуматимиз директиваларини ҳаётга тадбиқ этиш учун кўп жойларда кўргазма комиссиялари ташкил этилди.

Х. ТУРДИЕВ,

УзССР Марказий давлат архивининг катта илмий ходими.

ТОЗА ҲАВО—ТАНГА ДАВО

Катта шаҳарлардаги жумладан пойтахтимиздаги энг асосий масалалардан бири инсон соғлиги учун зарур шароитларни яратиш —шаҳар ҳавосини тозалаш, аҳолини тоза сув билан тўла таъминлаш, гигиена талабларига мос иморатлар қуриш, шаҳарни кўкаламзорлаштириш ва ниҳоят, бахтсиз ҳодисаларсиз тезюрар транспорт йўллари қуришдан иборатдир.

Бу алоҳида-алоҳида олинган масалалар бир-бирига шу қадар узвий боғлиқки, уларни фақат комплекс ҳал қилиш мумкин.

Чанг дисперс фазаси асосан тупроқ ва бошқа моддалардан тузилган, дисперсион муҳити ҳаво бўлган коллоид эритмадир. Дисперслик даражасига қараб уларнинг барқарорлиги ҳам турлича бўлади. Тошкент ҳавосидаги чангнинг дисперслик даражаси шаҳарда қурилиш майдонлари, транспорт воситаларининг кўплиги ва ҳаракатнинг интенсивлиги, ҳаво ҳароратининг мўътадиллиги сабабли ҳам ниҳоятда катта.

Бир енгил машина 8 соат иш давомида ҳавога чиқинди сифатида 0,7 миллиграммгача бензпирен чиқаради. Ёпишқоқ мойсимон моддаларни ўзига шиддат билан шимиб олувчи чангнинг қай даражада зарарли эканлигини энди осонгина кўз олдингизга келтиришингиз мумкин.

Чанг ва унга ёпишган зарарли моддалар ҳаво билан нафас йўллари орқали ўпкага, овқат ва сув билан эса ошқозонга ўтади. Заҳарли моддалар бу органлардан қонга сўрилиб, бутун организмга тарқалади ва кўнгилсиз ҳодисаларга олиб келади.

Шунинг учун ҳам ҳавоси ифлосланган шаҳарларда аҳоли орасида юқори нафас йўлларининг узлуксиз яллиғланиши, бронхит ва шунга ўхшаш касалликларнинг нисбати катта бўлади.

Кейинги вақтда шаҳар маъмурияти ҳавони чангдан тозалаш борасида кўпгина ишлар қиляпти. Йўлаклар ва катта йўл ёқалари тезкорлик билан асфальтланяпти, чим босиляпти. Санитария бошқармаларининг талабларига кўра кўпгина корхоналарнинг мўриларига махсус чанг ва зарарли газ тутгичлар ўрнатиляпти. Корхоналарнинг деярли барчаси газ ёқилғига ўтказилди. Боғлар, гулзорлар, кўпаймоқда.

Шундай бўлса ҳам амалга оширилаётган тадбирлар ҳали етарли эмас. Кўп ҳолларда четка кўчалар ҳафталаб сув сепилмай қолиб кетади, хўжа кўрсинга супирилади, сидқидилдан тозаланмайди. Шаҳардаги мавжуд фонтанлар, сув ҳавзаларидан тўла фойдаланилмаяпти.

Шаҳримизда саноқли бўлган фонтанлар фақатгина кечқурунлари ва байрам кунлари ишлатиляпти. Фонтанлар шаҳар ҳашами бўлиш билан бирга, ҳавони тоза тутиш учун ҳам хизмат қилишлари керак. Улар ўз техник имкониятларига кўра кунига энг кўп соат ишлайдиган системага ўтказилиши зарур.

Академик Ребиндер саноат корхоналаридаги чанг заррачаларига қарши кураш воситаси сифатида 0,5-1 процент сирт актив моддалар қўйилган сув юзасидан фойдаланиш энг арзон, қулай ва осон эканлигини исботлаб берган. Демак, шаҳарда сув ҳавзалари сонини кўпайтириш, боғларнинг фойдали юзасини ошириш ҳам чангни йўқотишнинг самарали усули бўлиб хизмат қилади. Шаҳар марказида — Навоий кўчасининг чап томони бўйлаб бунёд этиш мўлжалланган сув ҳавзаси қурилишини бошлаш вақти аллақачон етиб келди. Планлаштирувчи ташкилотлар, шаҳар маъмурияти шаҳар ҳавосини тоза тутиш учун кўриладиган тадбирларни иккинчи даражали иш, деб қарашга барҳам беришлари керак. Зероки, планлаштирилаётган ва қурилаётган биринчи даражали объектлар фақат совет кишилари учун, уларнинг фаровон ҳаёти учун зарур. Фаровон ҳаёт ва Ватан тараққиёти учун эса гражданларнинг саломатлиги ҳамма нарсадан муҳимдир.

Бизнингча эски ва янги маҳаллаларда тозаликка оид қадимий анъаналарни тиклаш яхши бўлар эди. Ҳар бир хонадон ўз эшиги олдини ва навбати билан катта кўчани кунига бир бор сув сепиб супириб турса маҳаллаларда кўмилиб кетаётган ҳовузларни тиклаб, улар тоза тутилса, иложи бор маҳаллаларда янги ҳовузлар барпо этилса мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Чанг ҳосил бўлиш имконияти бор бўлган ерларга кунига икки-уч марта сув сепиб туриш зарур. Бунинг учун мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланиш билан бирга техника воситаларини кўпайтириш керак.

Техника тараққиётининг ривожи, шаҳарнинг йириклашуви, аҳоли сонининг ўсиши шуни тақозо этади.

А. АЛОВИДДИНОВ,
кимё фанлари кандидати.

Электр слесари Маҳмуд Қаюмов шаҳардаги 2-трамвай депосининг зарбдор ишчиларидан. Кўпдан буён шу ерда ишлаётган бу ишчи ўз меҳнати билан депо коллективининг ҳурматини қозонган. Ҳозир у депонинг бошқа ишчилари қатори беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари адо этиш борасида баракали меҳнат қиляпти.

СУРАТДА: М. Қаюмов.

М. Нуриддинов фотолари.

Меҳнатинг—қадринг

Слесарлик цехи. Ҳар ким ўз иши билан банд. Чап томонда устига тунука қопланган қатор столларнинг бирида Йўлдош ака ишлаяпти. Биз олдига борганимизда у, навбатдаги темир патронни олди-да, дискка ўрнатиб қисди. Бир қўлида болға, иккинчи қўлида сумба олиб патрон ичидан ариқча оча бошлади.

— Бу шпонка қўйиладиган жойми?— қизиқиб сўрадик Йўлдош акадан.

— Йўқ, бу мой қуйилганда уни ёйиб берадиган ариқча,— деди уста.

— Ҳар куни шундай деталлардан нечта тайёрлайсиз?

— План бўйича 200 та. Агар керак бўлса 250-300 тадан тайёрласа ҳам бўлади.

Шу пайт цех мастери Собир Яҳёев келиб қолди. У Йўлдош аканинг чорак асрдан буён шу ерда меҳнат қилиб келаётгани, тажрибали, илғор ишчилардан экани ҳақида гапириб берди.

— Йўлдош ака кўплаб шогирдлар тарбиялаган,— деди цех мастери. — У 1935 йилда тўқимачилик комбинатидаги механика заводига ишга келганда, бу ерда кўпгина ишлар қўлда бажариларди. Орадан кўп йиллар ўтди. Ишлаб чиқариш жараёнлари техника зиммасига юклатилди

Ҳозир у слесарь бўлиб ишлаяпти. Комбинат машиналари учун зарур бўлган турли хил деталлар тайёрлаш бўйича белгиланган планларни мунтазам бир ярим-икки баравар ошириб бажармоқда.

Меҳнатинг—қадр-қимматинг, дейишади. Йўлдош ака Расбековнинг ҳалол меҳнати комбинат маъмурияти томонидан қайта-қайта тақдирланмоқда. Азамат ишчининг коллектив ўртасидаги иззат-ҳурмати ҳам жойида.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ

ОРЗУНГИЗ УШАЛСИН

Куйбишев номли 1-мактабнинг ўнинчи синф ўқувчилари иншо ёзишди. Биринчи имтиҳон. Юраклар тўлқинланади. Нима баҳо олиш қизиқтиради уларни.., Келгуси имтиҳонларга ҳам зўр бериб тайёрланиш керак. Бу орада эртаиндин имтиҳонлар тугагач, қаерга бориш масаласи ҳам кўндаланг бўлиб турибди. Йигит-қизлар бу ҳақда ўзаро маслаҳатлашишади. Гаплари адо бўлмайди.

— Слёт қатнашчиларининг мурожаатини ўқидингми?—сўрайди 10-«Б» синф ўқувчиси Зуҳра Қаюмова Наима Эргашевадан.

— Ҳа, ўқидим. 25 майда, оқшом газетасида босилганни айтяпсанда.

— Ҳа. Қалай?..

— Мен комсомоллар айтган гапга тўла қўшиламан. Синф раҳбаримиз Маргарита Георгиевна билан, ота-онам билан маслаҳатлашдим. Мактабни битиришим билан Москвага қурувчилар курсида ўқишга жўнайман. Ҳужжатларимни ҳам тайёрлаб қўйдим.

— Ким бўласан у ерда ўқиб?

— Химик-монтажчи бўламан. Ўзим азалдан химия фанига ихлос қўйганман.

— Мен, албатта, шаҳримиз қурувчиларига ёрдамлашаман. Ҳозирданоқ енг шимариб ишга киришаман. Кечқурун политехника институтининг қурилиш бўлимида ўқийвераман. Олган билимим амалий иш билан боғланиб борса ёмонми?

— Жуда ,яхши бўлади. Ҳам дарсларингни пухта ўзлаштирасан, ҳам ишнинг сир-асрорини билиб, борасан. Келгусида анча асқатади.

Бу мактабда ўнинчи синфни битирувчиларининг кўплари бундан кейинги ўқишларини меҳнат билан қўшиб олиб боришмоқчи. Уларнинг ҳар бири ўз олдига катта мақсад қўйган. Масалан, Озода Ғозиева, кундузи тўқимачилик комбинатида ишлаб, тўқимачилик институтининг кечки бўлимида ўқишни ният қилган.

Оқ йўл сизларга қувноқ ёшлар. Орзуларингиз ушалсин!

Шанба оқшоми

БУХОРО ОБЛАСТИ. Бухоро районидаги «Ленин йўли» колхозининг боғбони Шариф Нурхонов ўз умрида ўн миллиондан ортиқ мевали, тут ва ток кўчатлари ўтқазди. Бу унинг ягона касби эмас. Шариф ака шоир сифатида ҳам таниқли. Унинг шеърлари область ва республика газеталарида босилиб туради. Шоирнинг шеърлар тўплами яқинда босмадан чиқади.

СУРАТДА: Шариф Нурхонов набираси Тўрахон билан.

А. УСМОНОВ фотоси. (ЎзТАГ).

СТЕНОГРАФИЯ НИМА?

«Стенография — келажакнинг ёзувидир».
(В. И. ЛЕНИН)

Улуғ доҳиймиз В. И. Лениннинг бу сўзлари айниқса бизнинг давримизда катта аҳамиятга эга. Чунки миллион-миллион одамлар ҳаётларининг кўп қисмини ёзув процессига сарфлайдилар. Стенографияни билган ҳар бир янги жамият кишиси ўз ишини бир мунча енгиллаштириши мумкин.

Хўш, стенография ўзи нима?

Стенография сўзи — грекча сўз бўлиб қисқа, махсус ва содда белгилар ёрдами билан ихчамлаштирилган ёзувдир, аниқроғи тез ёзишнинг қулай йўлидир. Агар оддий сўз билан 1 минутда 15-20 та сўз ёзиш мумкин бўлса, стенограф бир минутда 110-120, ҳаттоки 130 та сўз ёза олади. Стенография ёзувининг бу хусусияти вақтни, кўз нурини, кўл энергиясини 5-6 марта тежашга имкон беради.

Стенография конференцияларда, съездларда, пленумларда сўзлаган нотиқнинг сўзини тўлиқ ёзиб олишга ёрдам беради. Шу билан бир қаторда ўқувчилар, студентлар, педагоглар, илмий ходимлар, матбуот, алоқа, суд-терговс, орган ходимларининг стенографияни ўрганишлари уларнинг ишларини анча енгиллаштиради. Баъзи одамлар стенографиянинг жуда қисқа ва тез ёзиш хусусиятларига қараб — стенографияда ҳар бир сўз учун бир белги олинади, бу нарса хитой ёзувидан ҳам қийин, зўр эслаш қобилиятини талаб қилади, деб ўйлайдилар.

Бу фикр мутлақо нотўғри.

Стенографияда ҳам оддий ёзувда бўлгани каби унли ва ундош ҳарфлар, уларни ёзиш қоидалари бор. Оддий ёзувда бўлган сўз қисқартиш принциплари стенографияда ҳам сақланган.

Улуғ Октябрь инқилобига қадар Россияда жуда кўп стенография системаси бўлган ва бу ҳол стенография ёзувини оммалаштиришда анчагина қийинчиликлар туғдирарди.

1926 йилдан бошлаб бу соҳада кўпгина ишлар олиб борилди. Натижада 1933 йилда бизнинг ҳукуматимиз Николай Николаевич Соколов томонидан рус тилининг хусусиятларини ҳисобга олиб, рус тили грамматикасига яқинлаштириб, энг қулай, содда ва илмий асосда қурилган стенография системаси бирлашган давлат стенография системаси сифатида тасдиқланди.

Бу система СССРдаги барча халқларнинг тиллари учун умумий — ягона давлат стенография системаси бўлиб қолди. Республикамизда стенография ва машина ёзув курсининг асосчиси М. Муродов ўзбек стенография системасини яратди.

М. МАЪДИЕВА.

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

Ёшлар билан суҳбат

«Ёш гвардия» нашриёти Абдулла Қаҳҳорнинг «Ёшлар билан суҳбат» номли нутқ, мақола, суҳбат, тақриз ва ёзишмалар тўпламини босмадан чиқарди. Ёзувчи бу китобида эндигина адабиёт майдонига кириб келаётган ёшларга қимматли маслаҳатлар берган. Асарда шеърият мухлисларини ҳам қизиқтирувчи қимматли фикрлар бор.

Совет Иттифоқига гастролга келган француз артисти Марсель Марсони Парижда «ўз ишининг устаси» дейишади. У Ленинград ва Москвада концерт кўрсатди, яна кўпгина шаҳарларда ўз санъатини намойиш қилади.

СУРАТДА: Марсель Марсо саҳнада.

В. МУСАЗЛЬЯН фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

ҲАР ТЎҒРИДА

Император сири

Ла-Манш қирғоғида Наполеон ҳайкали бир неча ўн йиллардан бери турар эди. Яқинда Булонь-сюр-Мэр шаҳрининг маъмурлари бу ҳайкални ремонт қилмоқчи бўлдилар, уни тагидаги пьедесталидан қўзғотишди. Лекин пьедесталнинг ичидан кутилмаганда бир темир қутича чиқди. Қутининг ичида Виктор Гюгонинг Наполеонга атаб ёзган шеъри бор эди.

Адабиётшунослар цензура босишга рухсат бермаганидан кейин Гюго мана шу йўл билан саркардага ўз ҳурматини билдирган, деб тахмин қилмоқдалар.

◆

Саҳнадаги худо

Британияда яна бир одат тарк этилди. Театр цензури лорд Чемберлен черков бошлиқлари билан музокара олиб борганидан кейин мамлакат тарихида биринчи марта саҳнада худо иштирок этадиган спектакль қўйишга рухсат берди. Тўғри, бу спектаклнинг қаҳрамони бир жинни, у ўзини худо деб ўйлайди. Лекин шунга ҳам олдин черков рухсат бермас эди.

◆

Таксидаги илон

Бу воқеа яқинда Стокгольмда бўлиб ўтди.

«Катта кўприк районидаги ҳамма постлар қора рангли, номери номаълум таксини қидиришга киришсин. Ҳайдовчининг алоҳида белгиси йўқ. Ягона белги — такси кабинасида эгаси томондан нейлон халтачада унутиб қолдирилган икки метрли заҳарли илон. Ушлаш вақтида эҳтиёт бўлинг» — деб эълон қилинди.

Ўн соатлар чамаси ўтгандан кейин илон топилди. Лекин унинг узунлиги 23 сантиметр эди.

Полициячининг ҳайратланиб берган саволига илоннинг эгаси: «Қидириш ҳам илоннинг узунлигига қараб бўлади» деб ўйлаган эдим, — деди.

◆

Тошбақалар кетидан

Тонг ота бошлаши биланоқ денгиз қирғоқларидаги тошбақаларнинг минглаб инларидан энди тухумдан чиққан тошбақачалар нам қумлардан судралиб денгиз томонга интилади. Лекин уларнинг йўлини қуруқ қум тепаликлари тўсади. Тошбақачалар тепаликка тирмашиб кўрадилар барибир денгизга йўл тополмайдилар. Кишилар эса уларни тутиб оладилар.

Сент-Винсент (кичик Антиль ороллари) аҳолиси учун тошбақалар ширинлик эмас, балки оддий овқатдир.

◆

Ойна орқасидаги жиноятчи

Филиппиндаги Пасай шаҳрида ўғриликка қарши курашнинг янги усули ўйлаб топилди. Шаҳарнинг қоқ ўртасига ойнадан витринага ўхшаш бир нарса қурилди.

Суд қароридан кейин ўғрини мана шу ерга аҳоли кўздан кечиришига қўйилади.

Махсус шиор эса ўткинчиларга улар олдида ким турганлигини, нима ўғирлаганлиги ва қандай жазоланишини маълум қилади.

Хандалар

— Хотиним билан ажралишмоқчи ман. Мана олти ой бўлдики, у мен билан ҳеч гаплашмайди.

— Ақлинг борми ўзи! Бошқа бундай хотинни қаердан топасан.

* * *

Секретарь қиз илмий иш билан машғул бўлган профессорга:

— Ўртоқ профессор, уйингиздан қўнғироқ қилишди. Ўғлингиз Петя пионерлар лагеридан қайтиб келибди.

— Яхши, уни «П» ҳарфли папкага солиб қўйинг.

* * *

Айтчи, азизим, менинг нимам сенга ёққанки, севиб қолгансан?

— Кўрдингми, жонгинам, энди бу савол сени ҳам ҳайрон қолдиряпти.

* * *

Бир куни Альберт Эйнштейн кўчада хаёл суриб кетаётиб, дўстини учратиб қолибди.

— Салом, кечқурун албатта меникига келинг. Профессор Стимсон ҳам бўлади.

— Ахир менинг ўзим Стимсон-ку! — ҳайрон бўлибди дўсти.

— Буни аҳамияти йўқ, — жавоб берибди Эйнштейн. — Барибир келаверинг!

* * *

Қадимий Пекинда «Цзин-Пао» газетаси нашр этилар экан. Редакцияда қабул қилинмаган қўлёзмаларни авторларига қайтариш учун тайёр бланк мавжуд бўлиб, унинг мазмуни қуйидагича экан:

«Қуёш ва ойнинг шавкатли акаси! Сенинг қулинг оёқларинг остига тиз чўкади. Оёқларинг остидаги тупроқни ўпиб, менга яшаш ва гапириш учун рухсат беришингни илтижо қилиб сўрайман. Сенинг ҳурматли қўлёзманг бизни юз кўришга мушарраф этди ва биз уни зўр ҳаяжон билан ўқиб чиқдик. Волийдаларимиз ва ниг қабрлари билан қасам ичиб айтаманки, мен бу кунга қадар бундай ажойиб асарни ҳеч ўқимаган эдим. Қўрқув ва ҳадик билан сизга қайтаряпман. Агар мен бу хазинани газетада босиб чиқарганимда, президентимиз уни бизга намуна қилиб қўяр ва ундан пастроқ бирор нарсани босишимизга рухсат бермас эди. Мен адабий тажрибамдан биламанки, бундай дурдоналар бизнинг қўлимизга ўн минг йилда бир марта тушади. Илтижо қиламан: кечир мени. Оёқларингга таъзим қиламан. Хизматкорингнинг хизматкори, редактор (имзо)».

СУЗИШНИ ҚАЧОН ЎРГАНИШ КЕРАК?

Мюнхенлик қизча Клавдия — жаҳондаги энг кичик сузувчи. У эндигина уч ёшдан сал ошди. Аммо икки йилдан буён сувда сузади.

Клавдиянинг ота-оналари, Ғарбий Германияда чиқадиган «Квик» журналининг ҳикоя қилишича, ўзлари ҳам яхши сузувчи, қизларини ҳали юришга ўрганмаган чоғида сузишга ўргатишди. Биринчи кунлари онаси ўз қизини сувда тутишда кўмаклашди. Кейинчалик унинг ёрдами керак бўлмай қолди.

Ҳозир Клавдия тажрибали сузиш ўқитувчиси раҳбарлигида бир метр баландликдан боши билан сувга сакраб сўнг ярим соат мобайнида сузишни машқ қилади.

Журнал ота-оналарни Клавдиянинг ота-онасидан ибрат олишга чақириб, таъкидлайдики, ГФР да бахтсиз ҳодисаларнинг қурбони бўлган бир ёш билан тўрт ёш ўртасидаги болаларнинг 25 проценти сувда ҳалок бўлади.

«Квик» — АПН фотоси.

ҲАЖВИЯЛАР

Ласло ФЕЕКН,
венгер ёзувчиси.

ДЎСТЛАРДАН ҚАНДАЙ АЙРИЛДИМ?

Бу воқеа ёзги театрда қўйиладиган «Кармен» операсига иккита билет олишимдан бошланди. Менга боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра, мен театрга боролмайдиган бўлиб қолдим.

Спектаклга бир кун қолиб, билетларнинг қуйиши маълум бўлгандан сўнг, мен дўстларимдан бирортасини хурсанд қилгим келди. Яқин таниш-билишларга эътибор, меҳрибонлик ҳеч зарар қилмайди, аксинча, кейинги пайтларда анчагина бўшашиб қолган эски алоқалар қайта тикланади, деб ўйладим.

Энг аввал анчадан бери кўришмаган дўстим Шанига қўнғироқ қилдим...

— Опера баҳона бўлибди-ю, мени эсга олибсан-да, қойил-е, — деб вайсади дўстим.

— Ундан кўра яхшироқ джазга билет олсанг бўлмасмиди... Ундақани нуқул бошқаларга оласан!

Уни хафа қилмоқчи эмаслигимни айтиб роса урундим, барибир гапимиз жуда баланд нуқтада тугади.

Бело билан ҳам омад келмади.

— Кўпдан бери қорангни кўрсатмаганинг учун виждонан қийналганга ўхшайсан. Лекин хомтаъма бўлма, орамиздаги муносабатни бу билан яхшилаб бўлмайди, — деб таъна қилди.

Жаҳлим чиқа бошлади. Билетни кимга берсам экан? Миямга ажойиб фикр келди, билетни Лайошга бераман, албатта, хурсанд бўлади. У жуда меҳрибон, қуйинчоқ одам, мен тўғримда ёмон фикрда бўлмайди.

Шундай деб ўйлаб, мен Лайошга қўнғироқ қилдимда, қуюқ саломлашгач, «Кармен» операсига иккита билет борлигини айтдим.

Бироз жимликдан сўнг Лайош бўғиқ овоз билан:

— Бахтга қарши, мен касалман. Кўрпа-ёстиқ қилиб ётибман, — деди.

— Кўп бўлдими? — дея енгилтаклик билан сўрадим қизиқиб.

— Уч ой бўлди, — деди у ҳайратомуз мулойимлик билан. — Одам ўлай деб ётибди-ю, хабар ҳам олай демайсан-а..

— Кечирасан, билмабман, театрга хотининг билан борсанг хурсанд бўларсан, деб ўйлабман...

— Сен ҳаётдан орқада қолибсан. — деб совуқ оҳангда сўзимни бўлди у. — Биз бултуроқ ажрашганмиз

Мен Лайошга қўнғироқ қилганимдан роса пушаймон эдим.

Менинг бундан кейинги ҳаракатларим ҳам муваффақиятсиз чиқди. Золтанга қўнғироқ қилиб, мотам маросими устидан чиқиб қолдим. У менинг ножўя ҳаракатимни боплаб қоралади. Бу эса мени бутунлай довдиратиб қўйди.

Тибор менинг қўнғироғимдан жуда таажжубланиб, мендан бошқа нарсани кутганини айтди. Билсам, бундан бир ярим йилча аввал мен унга бир нарса ваъда қилиб, бутунлай эсдан чиқариб юборибман. «Кармен» — оловга ёғ қуйди!

Кейин яна Лацига қўнғироқ қилдим, у хотини билан дўстларинникига меҳмонга кетаётган экан. Унга меҳмондорчиликни қолдириб бўлмайдими, деган эдим, у дўстликни баъзи одамларга ўхшаб, томдан тараша тушгандай, фақат кераксиз билетларни тиқиштириш пайтида керак бўлади деб тушунмаслигини айтди. Бу гаплардан сўнг, Лаци билан уришиб қолдим, ахир, сабр тоқатнинг ҳам чеки бор-да...

Мана энди битта ҳам дўстсиз, аммо лекин «Кармен» операсига олинган кечаги икки билет билан сўққа бош бўлиб ўтирибман.

●

ОСМОНДАГИ ЮЛДУЗЛАР

Совуқ. Сокин кечада осмонни тўлдириб юлдузлар чарақларди. Улар эса энтикиб нафас олиб, бир-бирларининг жамолига тўймас эдилар. Йигитча бу қиз билан зиёфат кечасида танишди ва танца тамом бўлгандан сўнг бирга сайр қилишни таклиф этди.

Сал вақт ўтмай, ёшлар ўпишишди. Яна ярим соат ўтар-ўтмас йигитча қизга, танца бошланишидаёқ севиб қолганини айтди. Қиз ҳам сал пайкалга солиб, севиб қолганига йигитни ишонтирди.

Йигит хурсандлигидан:

— Мен сенга осмондан юлдузни олиб бераман! — деди қичқириб. Шу пайт бундан яхшироқ фикр унинг бошига келмаган эди, шунга қарамасдан, бу фикр унга чиройли бўлиб кўринди.

Қиз бошини юқорига кўтариб:

— Қайси бирини олиб берасиз? — деб сўради кулимсираб.

Йигитча елкасини қисиб:

— Истаганингни, — деди.

— Масалан, қайси бирини? — деб такрор сўради қиз.

Йигитча кулди-да: «Бу қиз чиройли бўлса ҳам тентакроқ кўринади», — деб ўйлади. Кейин овозини чиқариб:

— Хўв анавини, — деб қўли билан бир юлдузни кўрсатди.

— Худо сақласин, фақат уни эмас, бошқасини!

— Нима учун?

— Бахтга қарши Сирусни танладингиз. Унинг ҳарорати Қуёш ҳароратидан йигирма олти марта катта. Агар сиз енгилтаклик қилиб уни олиб тушсангиз, Болатон кўлининг суви биз билан бирга буғга айланиб кетади.

— Унда, албатта, яхши бўлмасди.

— Ҳайриятки, сиз Дарад юлдузини танламадингиз.

— Нима учун, азизим?

— Бу юлдуз Қуёшдан ярим миллион марта ёруғроқ. Агар сиз уни менинг оёғим остига ташлаганингизда, бутун ер буғланиб кетар эди.

Йигитчанинг қовоғи солинди.

— Сизга ҳеч қайсиси ёқмаяпти. Мана буинисини олиб берсам-чи?

Қиз бошини чайқади.

— Йўқ! Сиз бу юлдузни ўйламасдан кўрсатганга ўхшайсиз. Агар уни бу ерга олиб тушсангиз, ҳавони ҳам музлатиб қўяди.

Йигит аразлаб қўл силтади.

— Уни бизга кераги йўқ, биз жуда юпун кийинганмиз. Хўв анови чиройли қизил юлдузни олиб берсам, нима дейсиз?

— Антаресними? Уни қаерга қўясиз? Унга бир неча миллион Қуёш сиғади. Бундан ташқари у жуда узоқда.

— Биронта яқинроғини топинг бўлмаса.

— Бўпти, хўв анави Альфа Центавр юлдузини. У бизга жуда яқин. Унга тўрт ёруғлик йилидан сал кўпроқ вақтда етиб бориш мумкин.

— Бўпти, мени кутсангиз ўша юлдузни олиб келаман.

— Яхши. Агар космик кема секундига юз километр тезликда учса, сиз йигирма тўрт минг йилда унга бориб келишингиз мумкин.

— Э, бу менга тўғри келмайди, мен эртага ишга боришим керак.

— Айтгандай, қаерда ишлайсиз?

— Универмагда, бош кийимларни сотиладиган бўлимда ишлайман. Ўзингизчи?

— Астрофизика институтида ишлайман.

Йигитча бошини оғриётганини баҳона қилиб, тезда хайрлашди.

Уйига шошиб кетар экан: «Дунёда нималар бўлмайди-я! Жуда ҳам эҳтиёт бўлиш керак экан!» — деб тўнғиллади.

Қиз бўлса, анча вақтгача юлдузлар чарақлаган осмонга суқланиб қараб турди. Дилидан: «Йигитчанинг кўнглини оғритмай, қандайдир кичик юлдузчани ёки кометани олиб беришга ҳалал бермаслик керак эди», — деган фикр ўтди.

Русчадан М. Саъдуллаев таржимаси.

РАССОМ ТАБАССУМИ

Уста кўрмаган овчи.

Ўнг қўлини шартта узиб ташласанг, ғолиб чиқасан.

Ветеринар врач касал бўлиб қолди.

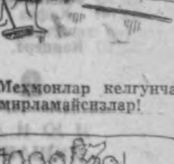

Меҳмонлар келгунча қимирламайсизлар!

Новча бўлиш қандоқ яхши! Қаранг бемалол кетяпти.

Асабли ўсимликлар

Одатда асаб системаси ҳайвонларга ҳамда инсонга хос хусусиятдир. Улардаги бош мия, орқа мия ва нерв толаларини ҳамда мускулларни сезиш ва ҳаракат билан боғлаб тушунамиз. Айрим ўсимликларда ҳайвонлардаги асаб системасига монанд ўхшашликлар бор. «Уятчан» деган лақаб олган мимоза ўсимлиги тўсатдан берилган кучли ёруғликка ёки ташқи механик таъсиротга тез жавоб беради: унинг барглари, сўнг шохчалари тахланабошлайди. Ҳайвонларни наркоз таъсирида ухлатгандай бу нозик ўсимликни ҳам ухлатиш мумкин. Эфирда намланган пахтани мимоза олдига қўйиб шиша қалпоқ билан ёпсак у эфир буғи таъсирида «ухлайди». Қалпоқни олиб мимозага таъсир қилсак у таъсирга жавоб бермайди. Аксинча, озгина водород сульфит таъсирида мимозанинг барглари ҳаракатга келади.

Ўсимликларда таъсирни «сезиб» унга жавоб берадиган фақат барг пояғина бўлиб қолмай узум ва нўхотдаги эгилувчан гажаклар ҳам таъсирланиши, ҳатто инсон терисининг сезиш қобилиятига яқин хусусиятга эга. Суратда тўсатдан берилган нурдан таъсирланган мимозанинг ҳар 15 секунддан сўнгги ҳолати кўрсатилган. Табиатда 300 га яқин «сезиш» қобилиятига эга бўлган ўсимликлар бўлади. Булар ичида чивинлар, пашшалар, ҳатто кўл бақаси билан овқатланадиганлари ҳам бор. Бундай ўсимликларнинг ичида энг йиртқичи ботқоқликларда ўсувчи Росянкадир, у кўл бақаси билан овқатланади. Микроскопик кузатишлардан маълум бўлдики, барглар ҳаракати ҳужайра ичидаги босимнинг ўзгаришига боғлиқ экан. Хўш, таъсирни узатиш механизмичи? Совет олими И. И. Гурнарнинг фикрича, ўсимликлардаги «сезиш» кўп жиҳатдан ҳайвонларнинг асаб системасига ўхшашдир. Ўсимликлардаги гажаклар, илдиз учи, плазматик ўсимталар таъсирни қабул қилувчи бўлиб хизмат қилади. Қўзғалиш ҳамда таъсирни бошқариш вазифасини асосий тўқима — паренхима ва тўрсимон тўқима — флоэма бажаради. Ўсимликларда ҳам умуртқасиз ҳайвонлар краб ва каракатицадаги сингари нерв импульсларига ўхшаган биоэлектрик ўтказувчанлик борлиги тажриба йўли билан аниқланган. Аммо ҳали ўсимликлардаги таъсир узатилишининг химиявий хусусияти тўла аниқланганича йўқ. Ҳозир зарядланган калий ионларининг ҳужайра молекуласидан протоплазмага ва ҳужайралараро бўшлиққа ўтиши, ҳужайра девори ўтказувчанлигининг ўзгариши каби хусусияти олимларимиз томонидан ўрганилмоқда.

Табиат айрим ўсимликларда яширган бу жумбоқнинг сирини яқин кунларда олимларимиз албатта аниқлайдилар.

Редактор ўринбосари
Ҳ. ИБРОҲИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО ТЎЛҚИНЛАРИДА

1 ИЮНДА ШАНБА

Биринчи

ХАЛҚАРО БОЛАЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ КУНИ

18.00 «Сўнмас у кунлар шуҳрати» деган музикали эшиттириш (ўзбекча).
18.40 Спорт эшиттириши (ўзбекча).
19.20 Куйлардан-куйларга.
20.00 ФУТБОЛ. СССР биринчилиги учун. «ПАХТАКОР» — «ДИНАМО» (Тбилиси). «Пахтакор» стадионидан олиб эшиттирилади.
21.00 «Қардош коммунистик партиялар ҳаётидан» деган эшиттириш (ўзбекча).
21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.20 «Шанба оқшомида» деган концерт.
23.10 «Она алласи» деган музикали-адабий эшиттириш.

Иккинчи

19.00 Асқад Мухтор. «Қаноти синган орзу» радиоинсценировкаси (ўзбекча).
19.30 «Шекспир ўзбек саҳнасида» (русча).
20.00 Рубобчи аёллар концерти.
20.30 Озарбайжон куйлари.
20.50 «Проблемалар, тадқиқотлар, ўйлар» (русча).
21.00 СССР халқларининг қўшиқ ва рақслари.
21.30 Татар куйлари.

2 ИЮНДА ЯКШАНБА

Биринчи

6.15 Тонгги концерт.
7.45 «Катталарга — болалар ҳақида» деган эшиттириш (ўзбекча).
8.25 Область театрлари артистларининг концерти.
9.30 Чолғу куйлари (ўзбекча).
10.30 Шарқ халқлари куйлари.
11.15 «Табассум» радиожурнали.
12.15 «Эрталабки салом» (Москва).
13.30 «Хатларингизни ўқиб» деган концерт (русча).
14.00 «Пахтакор» радиожурнали.
15.00 Саволларингизга жавоблар.
15.10 А. Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан. «Навоий гулшани» деган музикали-адабий эшиттириш.
16.10 А. Навоий. «Фарҳод ва Ширин» поэмаси асосида радиопостановка (русча).
17.40 Экран янгиликлари.
18.00 Музикали салом.
18.40 М. Глинка. «Мадрид туни», «Арагон хотаси».
19.20 Шўх концерт (ўзбекча).
20.00 «Ешлик» радиостанциясининг программаси.
20.30 Ўзбекистон ёш композиторларининг қўшиқлари.
21.00 «Дунё харитаси олдида» деган эшиттириш (ўзбекча).
21.10 «Қишлоқ радиоклубида» деган музикали эшиттириш.
23.10 «Хайрли кеч» деган концерт.

Иккинчи

8.25 Балетлардан вальслар.
9.15 Реклама ва эълонлар.
9.30 Концерт.
19.00 Миртемир шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар.
19.30 Лирик концерт (русча).
20.00 «Юность» радиостанциясининг программаси (Москва).
21.00 Дам олиш концерти.
21.30 СССР санъат усталарининг концерти.

Учинчи

14.00 П. И. Чайковский. «Опричник» операси.

3 ИЮНДА ДУШАНБА

Биринчи

6.15 Эрталабки концерт.
7.45 Най тароналари.
8.25 Ўзбек халқ қўшиқлари.
9.15 «Республикамиз шаҳарлари ва областларида» циклидан эшиттириш (ўзбекча).
9.30 Чолғу куйлари.
9.50 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш (тожикча).
10.30 Ўзбекистон композиторлари асарлари.
11.15 «Тежамкорлик асосида» деган эшиттириш (русча).
11.25 СССР халқларининг қўшиқ ва рақслари.
12.15 «Қайта яшараётган ер». Туркманистон радиосининг эшиттириши (русча).
13.30 Енгил чолғу куйлари.
16.10 Музикали эшиттириш (русча).
16.50 «Правда» газетасининг обзори (ўзбекча).
17.00 Татар тилида суҳбат.
17.20 Қозоқ куйлари.
18.00 «Раҳбар кадрларни ғоявий жиҳатдан чиниқтириш» деган суҳбат (ўзбекча).
18.10 Хоразм халқ қўшиқлари.
19.20 Ўзбек давлат филармонияси артистларининг концерти.
20.00 «Юность Узбекистана» радиостанциясининг программаси.
20.30 Ёшлар учун концерт.
21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча).
21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт.
22.30 Австралия ёзувчиси Виктор Раднинг «Қоплон» романи асосида радиопостановка (ўзбекча).

Иккинчи

8.25 «Меҳнатни қўшиқларимизда шарафлаймиз» деган концерт.
9.15 Реклама ва эълонлар.
19.00 Ўзбек балетларидан парчалар.
19.30 Клод Дебюсси асарларидан концерт.
20.00 Э. Охунова. «Кўзлар» деган ҳикояси (тожикча).
20.30 Халқ ҳофизлари — микрофон олдида.
21.00 Ёшлар ижоди (ўзбекча).
21.30 Москва. Миллионлар ленинча университети.

Учинчи

14.00 К. Симонов. «Тўртинчи». Халқ радиотеатрининг спектакли (русча).
16.00 М. Ашрафий. «Дилором» операсининг монтажи.
18.30 Симфоник куйлар.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА КЎРИНГ

1 ИЮНДА ШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
Ўзбек тилида:
18.30 «Севги куйлари». Концерт.
19.00 ФУТБОЛ. «ПАХТАКОР» — «ДИНАМО» (Тбилиси). Танаффус вақтида ўзбек тилида телевизион янгиликлар.
20.45 Катталар учун. «Кичик мўъжиза» деган телефильм.
МОСКВА КЎРСАТАДИ
21.00 «СССРда Катта театр».
22.30 Киносаёҳатчилар клуби.
23.30 «Вақт» информацион программаси.
24.00 Қўшиқ ҳаваскорлари клуби.
01.00 Москва эшиттиришларининг охири.

Иккинчи

(5-КАНАЛ)
МОСКВА КЎРСАТАДИ
18.00 «Ҳаёт сари». Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига бағишланган эшиттириш.
18.30 Адабий театр. «Михаил Кольцов туғилган куннинг 70 йиллигига бағишланган эшиттириш.
19.30 Рангли телевидение программаси.
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
Ўзбек тилида:
21.00 «Шанба, нонуштадан сўнг». Дам олиш программаси (такрорий эшиттириш).
21.35 Жаҳон халқлари куйлари. Мексика, Бразилия.
22.15 «Насриддин Хўжандда». Бадиий фильм.

Учинчи

(9-КАНАЛ)
ДУШАНБА КЎРСАТАДИ
Рус тилида:
18.00 Бугун — Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни. «Порла, порла ёрқинроқ».
19.00 Ҳафталик.
19.15 Театр янгиликлари.
20.15 Бадиий фильм.
22.00 Ҳафта янгиликлари (тожик тилида).
22.15 Концерт.

2 ИЮНДА ЯКШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)
10.55 Эшиттиришлар программаси.
Рус тилида:
11.00 «Ялқов ва танбал Влас қиссаси». Болалар учун кинофильм.
11.10 «Болалар, кўча ҳаракати қоидаларига риоя қилинг». Суҳбат.
11.20 «Кремль курьери». Бадиий телевизион фильмнинг биринчи ва иккинчи сериялари.
Ўзбек тилида:
12.55 Тошкент область Калинин район 19-мактаб бадиий ҳаваскорларининг концерти.
13.35 «Матонатли кишилар». Бадиий фильмнинг иккинчи серияси.
15.10 «Буни ҳар ким билиши керак» (рус тилида).
16.55 Эшиттиришлар программаси.
17.00 Тўқимачилар маданият саройи болалар бадиий ҳаваскорларининг концерти.
17.30 МОСКВА КЎРСАТАДИ. Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун «Туркистонликлар» (Тошкентдан олиб кўрсатилади).
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
18.00 Телевизион янгиликлар (рус тилида).
Ўзбек тилида:
18.15 «Октябрь» программаси.
18.45 Телевизион янгиликлар.
19.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи».
19.50 «Тергов давом этади». Бадиий фильм (рус тилида).
21.15 Ўзбекистон санъат усталари. Ҳожихон Болтаев.

Иккинчи

(5-КАНАЛ)
МОСКВА КЎРСАТАДИ
12.00 Гимнастика машғулотлари.
12.15 Ўқувчилар учун. «Будильник».
12.45 Телевизион янгиликлар.
13.00 Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасидан репортаж.
13.30 «Терра-Инкогнита экспедицияси».
14.30 «Ўқувчилар учун. «Сириус-2» операцияси».
15.00 Ўқувчилар учун. Музика ҳақида эшиттириш.
15.30 Кўмир саноати эгаллаётган марралар.
16.00 Санъат оламида.
16.30 «Хотин-қизлар, сизлар учун». Тележурнал.
17.00 Топишмоқлар.
17.30 Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун. «Туркистонликлар». (Тошкентдан олиб кўрсатилади).
18.00 Музикали киоска.
18.30 Қишлоқ клуби.
19.20 Рангли телевидение программаси.
21.00 Эфирда «Молодость» — «Горизонт».
22.00 «Тим Ринельтнинг иши». Телефильм.
23.35 «Зангори экран» ҳафталиги.
23.45 «Етти кун». Халқаро программа.
00.30 Москва эшиттиришларининг охири.

3 ИЮНДА ДУШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)
17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 Ўсмирлар учун. «Ленин бўлган жойларда» деган эшиттириш (ўзбек тилида).
Рус тилида:
18.25 Телевизион янгиликлар.
18.40 Совет Армияси жангчилари учун телефильм.
19.00 1968 йил Давлат мукофотига номзодлар. Миртемир. «Ленин табассуми».
19.30 Реклама ва эълонлар.
19.35 Эшиттиришлар программаси.
Ўзбек тилида:
19.40 Телевизион янгиликлар.
20.00 Инсон ва қонун.
20.40 «Ярим аср йилномаси» циклидан берилаётган кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 1938 йил ҳақидаги серияси.
21.25 Илғор пахтакорлар далаларида.
21.45 Телевизион театр. Шамил Рақипов. «Холамни кутқаринг».

Иккинчи

(5-КАНАЛ)
МОСКВА КЎРСАТАДИ
13.00 Эшиттиришлар программаси.
13.05 Телевизион янгиликлар.
13.15 Мактабгача ёшдаги болалар ва кичик ёшдаги ўқувчилар учун. «Мақтанчоқ чумоли». Мультфильм.
13.30 «Пропагандист». Телевизион журнал.
14.00 Музикали топишмоқлар.
15.00 Интервидение. Болалар учун эшиттириш.
16.00 Москва кундузги эшиттиришларининг охири.
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
Рус тилида:
18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Олий ўқув юртларига кирувчилар учун математикадан машғулот.
19.00 Олий ўқув юртларига кирувчилар учун физикадан машғулот (ўзбек тилида).
МОСКВА КЎРСАТАДИ
20.00 Эшиттиришлар программаси.
20.05 Телевизион янгиликлар.
20.15 Музика санъати усталари. Қирғизистон ССР халқ артисти Ортиқ Мирзабоев куйлайди.
21.00 Ўқувчилар учун. «Пионерия» телевизион агентлиги.
21.30 «Буюк ҳаёт саҳифалари». В. В. Куйбишев туғилган куннинг 80 йиллигига бағишланган эшиттириш.
22.00 Н. Гоголь «Телбанинг мактублари». Телеспектакль премьераси.
23.15 Музикали танаффус.
23.30 «Вақт» информацион программаси.
00.15 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

(9-КАНАЛ)
18.00 ДУШАНБА ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

КИНО

1 ИЮНДА

ҚИШКИ БИНОДА

Рад этиш — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Итальянча ўғирлик — «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «МОСКВА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Яхши жойлашибсан — САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун).

Сиртаки — НАВОИЙ номли (кечқурун).

Анна Каренина — «ДРУЖБА» (кеч соат 7 яримда).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8.45 минут ва 10 яримда бошланади)

Чехча қотиллик — «РАКЕТА».

Еттинчи йўлдош — НАВОИЙ номли.

Итальянча ўғирлик — «ФЕСТИВАЛЬ».

Рад этиш — «ХИВА».

2 ИЮНДА

ҚИШКИ БИНОДА

Рад этиш — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Итальянча ўғирлик — «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «МОСКВА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» кундуз ва кечқурун).

Яхши жойлашибсан — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Сиртаки — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Анна Каренина — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11, кундуз 1-40 минут, 5 ва кеч 7 яримда).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8.45 минут ва 10 яримда бошланади)

Чехча қотиллик — «РАКЕТА».

Еттинчи йўлдош — НАВОИЙ номли.

Итальянча ўғирлик — «ФЕСТИВАЛЬ».

Рад этиш — «ХИВА».

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 1/VI да **Кулги кечаси**, 2/VI да **Навоий Астрободда**, 3/VI да **Тошболта ошиқ**.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

БУГУН ВА ЭРТАГА

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ВА ЭСТРАДА АРТИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТИ

Концертда Ўзбекистон ССР халқ артистлари — **Шаҳодат РАҲИМОВА, Қундуз МИРКАРИМОВА;** Ўзбекистон ССРда хизмат кўсатган артистлар — **Меҳри АБДУЛЛАЕВА; Эргашхон МИРМАҲМУДОВА, Убайдулла МАДРАҲИМОВ;** Солистлар — **Фахриддин УМАРОВ, Зокиржон СУЛТОНОВ, Сора ШУКРОВА, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Тўхта НАЗАРОВА, Тўхта РИСМЕТОВА,** Ўзбек халқ чолғу ансамбли; **Карим АЛИЕВ, Ғафур АЗИМОВ,** VI Жаҳон фестивалининг лауреати — **Анбар ЙУЛДОШЕВ; Ҳалил ҚОДИРОВ, Анвар ИНОҚОВ, Умар ҲАМИДОВ, Турсун УТБОСАРОВ** қатнашадилар.

Программани **Эргашхон МИРМАҲМУДОВА** ва **Убайдулла МАДРАҲИМОВ** олиб борадилар.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРНИНГ ЁЗГИ БИНОСИДА

1 июнда

КУЛГИ КЕЧАСИ

театр репертуаридаги музикали комедиялардан саҳналар

„ТОШБОЛТА ОШИҚ“
„ЖОН ҚИЗЛАР“
„ГАВҲАРИ ШАМЧИРОҚ“
„ЗАРАФШОН ҚИЗИ“
„УҒИЛ УЙЛАНТИРИШ“
„ИККИ БИЛАГУЗУК“

Қатнашадилар:

СССР халқ артисти — **Лутфихоним САРИМСОҚОВА;**

Ўзбекистон ССР халқ артистлари — **Турсунхон ЖАЪФАРОВА, Эътибор ЖАЛИЛОВА, Фароғат РАҲМАТОВА, Абдурауф БОЛТАЕВ, Маҳмуджон ҒОФУРОВ, Соҳиб ХУЖАЕВ, Ҳамза УМАРОВ;**

Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар — **Сурмахон АЛИЕВА, Оминахон ФАЕЗОВА, Тамара НАЗАРОВА, Бахтиёр ИХТИЕРОВ, Рихсибой ШОКИРОВ, Суръат ПУЛАТОВ;**

артистлар — **Гулсара ЁҚУБОВА, Марьям КАРИМОВА, Райхон ТУРАЕВА, Наима ИСОҚОВА, Турсуной МАМЕДОВА, Адиба МИРЗАЕВА, Хадича АЛИМАРДОНОВА, Файзулла АҲМЕДОВ, Толибжон БАДИНОВ, Собиржон РАҲИМЖОНОВ, Ҳусан ШАРИПОВ, Сотиболди ЙУЛДОШЕВ ва бошқалар қатнашади.**

Кеч соат 8 яримда бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

1968 йил 11 июнь кундуз соат 2 яримда, В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетининг сиёсий иқтисод ва фалсафа кафедралари қошидаги илмий даражалар бериш илмий совети мажлисида (Навоий кўчаси, 36-уй, ИПК акт зали) иқтисод фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

М. Турғунов: «Ўзбекистон ССР Самарқанд областида боғдорчилик ва токчиликни тўғри жойлаштириш ҳамда иқтисодий самарадорлигини ошириш йўллари» деган темада.

Диссертация билан университет кутубхонасида танишиш мумкин (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

1968 йил 12 июнь кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физика-техника ва математика фанлари бўлимининг физика-математика фанлари бўйича бирлашган илмий совети мажлисида (Обсерватория кўчаси, 85-уй, физика-техника институти конференц-зали) физика-математика фанлари доктори деган илмий даражани олиш учун

Г. П. Матвиевская: «Ўрта асрда сон ҳақидаги таълимот» деган темада.

Диссертация билан академия кутубхонасида танишиш мумкин.

1968 йил 13 июнь эрталаб соат 11 да, В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетининг география фанлари бўйича илмий даражалар бериш илмий совети мажлисида (Университет кўчаси, Студентлар шаҳарчаси, физика корпуси, 24-аудитория) география фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Г. Г. Харитонов: «Навгарзон дарё хавзасида қор бўрони натижасида бўладиган кўчкиларнинг ҳосил бўлиш шароитлари ва уларни олдиндан айтиш имкониятлари» деган темада;

М. Қодирқулов: «Чотқол тизма тоғининг баландликлар бўйича ландшафт зоналаниши ва унинг табиий ресурсларини қишлоқ хўжалиги бўйича ўзлаштириш» деган темада.

Диссертациялар билан университет кутубхонасида танишиш мумкин.

14 июнь кундуз соат 2 да Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бериш бирлашган илмий совет мажлисида (Педагогический кўчаси, 103-уй, акт зали) (педагогика фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

С. М. Маҳмудова: «Ўзбек мактабларининг V—VII синфларида рус тилидан феълни ўрганишда таққослашдан фойдаланиш» деган темада;

К. Д. Ерастов: «Қўшимча чизма асбоблардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган геометрик қурилишлар назариясининг баъзи масалалари» деган темада.

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

1968 йил 14 июнь кундуз соат 2 яримда, Тошкент политехника институти инженер-физика ва энергетика факультетларининг илмий совети мажлисида (Студентлар шаҳарчаси, инженер-физика факультети) техника фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

К. Одилов: «Ўзбекистон пахтачилик хўжаликларида электр истеъмол қилиш режимларини текшириш» деган темада.

Диссертация билан институт кутубхонасида танишиш мумкин (Навоий кўчаси, 13-уй).

1968 йил 14 июнь кундуз соат 2 да, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети (К. Маркс кўчаси, 32 уй, 36 аудитория) тарих факультетининг илмий даражалар бериш бўйича илмий совети мажлисида тарих фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Р. Х. Абдуллаева: «Ўзбекистон комсомоли — коммунистик қурилишда партиянинг жанговар ёрдамчисидир (1959—1965 йиллар)» деган темада.

Диссертация билан университет кутубхонасида (Куйбишев кўчаси, 10 уй) танишиш мумкин.

ТОШКЕНТ МАРКАЗИЙ УНИВЕРМАГИ

4 дан 12 июнгача

Тошкент тўқимачилик комбинати ип-газлама газмолларининг

КУРГАЗМАЛИ САВДОСИНИ УТКАЗАДИ

Кўргазмага 200 тур ва хилдаги турли рангда ситец, сатин (сидирға ва бўртдириб бўялган) ҳамда декоратив газмоллар қўйилган.

Кўргазмали савдога таклиф қиламиз ва ўзингизга керакли газламалардан олиб уларнинг сифати, ассортименти, ранги ҳақидаги таклиф ва мулоҳазаларингизни билдиришингизни сўраймиз.

Кўргазмали савдо натижаси ҳақида 12 июнь кундуз соат 4 да магазинимизнинг 2 қаватида харидорлар билан конференция ўтказилади.

ТЎҚИМАЧИЛАР САРОЙИДА

5 июнь кеч соат 7 да

Тошкент тўқимачилик институтининг кечки бўлимини битирганлар ва студентларининг ўқитувчи-профессорлар ҳамда Тошкент шаҳар тўқимачилик ва енгил саноат корхоналари раҳбарлари билан

Учрашув кечаси УТКАЗИЛАДИ

Кечки факультетни битирганлар қуйидаги адресга таклиф қилинадилар: Тошкент шаҳар, Б. Хмельницкий кўчаси, 45-уй (7, 9, 11, 14-трамвайлар, 2, 6, 12-троллейбуслар, 3, 6, 18, 23, 30, 51, 54, 59-автобусларнинг «Б. Хмельницкий» бекати).

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК ИНСТИТУТИ

вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари: сиёсий иқтисод ва илмий коммунизм, олий математика, ипак технологияси, тўқувчилик, рус тили (профессор ёки доцентлар);

кафедра профессорлари: тўқимачилик саноати машиналари ва аппаратлари;

кафедра доцентлари: сиёсий иқтисод ва илмий коммунизм, юқори молекулали бирлашмалар химик технологияси, тўқувчилик, ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва планлаштириш, ишлаб чиқариш процессларини автоматлаштириш, материаллар қаршилиги, чарм буюмлар технологияси, физика, олий математика (ҳисоблаш техникаси), электротехника, тўқимачилик саноати машиналари ва аппаратлари, меҳнат муҳофазаси (иситиш ва вентиляция бўйича);

кафедра катта ўқитувчилари: КПСС тарихи ва фалсафа (фалсафа бўйича), металлар технологияси, тикувчилик технологияси, чарм буюмлар технологияси, ишлаб чиқариш процессларини автоматлаштириш, машиналар детали, трикотаж ишлаб чиқариш технологияси, пахта йигириш, механизм ва машиналар назарияси, тўқимачилик саноати машиналар ва аппаратлари, юқори молекулали бирлашмаларнинг химиявий технологияси;

кафедра ассистентлари: сиёсий иқтисод ва илмий коммунизм, металлар технологияси, тўқувчилик, пахтани дастлабки ишлаш, машиналар детали, жисмоний тарбия ва спорт, физика, олий математика (ҳисоблаш техникаси), электротехника, иссиқлик техникаси, меҳнат муҳофазаси, пахта йигириш, тикувчилик технологияси, чарм буюмлар технологияси, ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва планлаштириш.

МАРҒИЛОН ЎҚУВ-КОНСУЛЬТАЦИЯ ПУНКТИ

материаллар қаршилиги бўйича катта ўқитувчилар; тўқимачилик, назарий механика, металлар технологияси ва фалсафа (ўзбек тилида) бўйича ассистентлар.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар Тошкент шаҳар 100, 2-Виборг кўчаси, 5 уйга юборилади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4-667

«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ. Коммутатор — В3-02-49 дан В3-02.58 гача, редактор ўринбосарлари — В3-29.33 В3-29-09; масъул секретарлар — В3.27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3-29.42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — В3-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3.29.55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — В3-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3-27.57; ахборот бўлими — В3.65-57; эълонлар бўлими — В3-81.42.

1 ИЮНЬ, 1968 Й. Р. 14715. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2462.